

Bijlagen

Kijk op kinderopvang

Hoe ouders denken over de betaalbaarheid,
toegankelijkheid en kwaliteit van kinderopvang

Anne Roeters
Freek Bucx

Inhoud

Bijlage A	Kijk op kinderopvang 2017: methodische verantwoording	3
Bijlage B	Een vergelijking van de percepties en ervaringen in 2013 en 2017, behorend bij hoofdstuk 4	8
Bijlage C	Tabellen behorende bij hoofdstuk 5.....	10
Bijlage D	Aanvullende informatie bij hoofdstuk 6.....	12
Bijlage E	Tabellen behorend bij hoofdstuk 7.....	13

Bijlage A Kijk op kinderopvang 2017: methodische verantwoording

Steekproefontwerp

Ten behoeve van het rapport is er een vragenlijstonderzoek onder ouders uitgezet: onder ouders van baby's en onder ouders van kleuters. Daartoe is er door het CBS een representatieve steekproef getrokken van huishoudens waarvan het eerste kind in 2016 is geboren (de ouders van baby's) en huishoudens waarvan het eerste kind in 2016 vier jaar is geworden (de ouders van kleuters). Om voor een goede balans tussen gezinnen met en zonder formele opvang enerzijds en kwetsbare en niet-kwetsbare gezinnen anderzijds te zorgen, is gestratificeerd op gebruik en inkomen¹.

Wat betreft *gebruik* is er uitgegaan van gegevens over de toeslagen die de Belastingdienst in 2016 heeft uitgekeerd voor de opvang van de kinderen in het huishouden. Een huishouden zit in het stratum van de gebruikers, als de Belastingdienst in 2016 voor het oudste kind een toeslag voor buitenschoolse opvang heeft uitgekeerd. Als dat niet het geval is, dan zit dat huishouden in het stratum van de niet-gebruikers.

Bij het *inkomen* is uitgegaan van het besteedbaar inkomen van het huishouden in 2015. Als dit besteedbaar inkomen minder is dan 130% van het sociaal minimum, dan heet het huishouden kwetsbaar. Is het besteedbaar inkomen meer dan 130% van het sociaal minimum, dan heet het huishouden niet-kwetsbaar. De precieze waarde van het sociaal minimum hangt af van het soort huishouden.

Beide doelpopulaties (ouders van baby's en ouders van kleuters) werden op basis van het wel of niet daadwerkelijk afnemen van opvang en op basis van het wel of niet kwetsbaar zijn, ingedeeld in de volgende vier strata (tabel A.1).

Tabel A.1 Onderzoek Kijk op kinderopvang 2017: indeling populaties in strata

kwetsbaarheid (op basis van inkomen)	gebruik van kinderopvang	
	geen gebruik	wel gebruik
kwetsbaar (= laag inkomen)	stratum 1	stratum 2
niet-kwetsbaar (= geen laag inkomen)	stratum 3	stratum 4

Bron: SCP/CBS (Kok'17)

Dataverzameling

De dataverzameling is door het veldwerkbureau Panteia uitgevoerd. De ouders in de steekproef hebben in de zomer van 2017 een brief ontvangen met het verzoek onze vragenlijst in te vullen. De respons is op verschillende manieren gemaximaliseerd. Zo werd ouders de mogelijkheid geboden de vragenlijst zowel online als schriftelijk in te vullen; een papieren vragenlijst werd meegestuurd. Verder werd het belang van het onderzoek onderstreept in een folder die was toegevoegd aan de uitnodigingsbrief. Ook is in de brief en folder expliciet genoemd dat we ook zeer geïnteresseerd zijn in ouders die *geen* opvang gebruiken, teneinde ook deze ouders te bewegen mee te doen. Verder is er naast een eerste brief aan een deel van de steekproef ook een herinneringsbrief gestuurd². Ten slotte zijn respondenten – indien zij niet gereageerd hadden en hun telefoonnummer bekend was – nagebeld en is hen gevraagd alsnog mee te doen.

Respons

Uiteindelijk hebben 1.832 respondenten meegedaan (900 ouders van baby's en 932 ouders van kleuters). De algemene respons was 24%. Dit is zeker geen hoge respons, maar inmiddels niet meer ongebruikelijk. De respons varieerde sterk tussen de verschillende groepen in de steekproef (tabel A.2).

¹ De inschatting van het gebruik was gebaseerd op informatie over de kinderopvangtoeslag in 2016, die zij toen al dan niet ontvingen. De meest recente inkomensdata waren uit 2015. Het is natuurlijk mogelijk dat ouders inmiddels hun kinderopvangsituatie hebben aangepast en/of hun inkomen is veranderd. Tegelijkertijd zijn dit de meest recente beschikbare data en verwachtten we dat dit in ieder geval een indicatie zou geven.

² Door een fout heeft een deel van de steekproef helaas geen reminder gehad.

Tabel A.2 Onderzoek Kijk op kinderopvang 2017: (bruto) steekproef en respons (in aantallen en procenten)

	steekproef (bruto) (aantallen)	respondenten (aantallen)	respons (procenten)
<i>ouders van baby's</i>			
stratum 1: kwetsbaar / geen gebruik	1649	213	13
stratum 2: kwetsbaar / wel gebruik	555	143	26
stratum 3: niet-kwetsbaar / geen gebruik	701	227	32
stratum 4: niet-kwetsbaar / wel gebruik	706	317	45
<i>ouders van kleuters</i>			
stratum 1: kwetsbaar / geen gebruik	1650	181	11
stratum 2: kwetsbaar / wel gebruik	1099	225	21
stratum 3: niet-kwetsbaar / geen gebruik	715	221	31
stratum 4: niet-kwetsbaar / wel gebruik	711	305	43

Bron: SCP/CBS (Kok'17)

De respons was het laagst bij de ouders van kleuters die volgens onze gegevens geen opvang gebruikten en een laag inkomen hadden (11%) en het hoogst bij ouders van baby's die wel opvang gebruikten en een hoog inkomen hadden (45%).

Datarepresentativiteit: algemeen

Een analyse van de respons laat zien dat een aantal specifieke groepen ondervertegenwoordigd zijn in de data (tabellen A.3 en A.4). Dit zijn de jonge ouders (van onder de 30 jaar), ouders uit het westen van het land, alleenstaande ouders, ouders uit de laagste inkomensgroep (met een gestandaardiseerd besteedbaar huishoudensinkomen van minder dan 15.000 euro per jaar), de laag opgeleide ouders, ouders met een huurhuis en ouders met een niet-westerse achtergrond. Het CBS heeft een weegfactor geconstrueerd waarmee de schattingen kunnen worden gegeneraliseerd naar alle ouders van baby's en kleuters in Nederland. Om deze reden zijn de analyses in hoofdstukken 4 tot en met 6 gewogen.

Tabel A.3 Kenmerken van ouders in de (netto) steekproef ten opzichte van ouders in de populatie, ouders van baby's, naar stratum, 2017 (in procenten)

	stratum 1		stratum 2		stratum 3		stratum 4	
	steekproef (netto)	populatie	steekproef (netto)	populatie	steekproef (netto)	populatie	steekproef (netto)	populatie
<i>leeftijd jongste ouder</i>								
< 30 jaar	47	59	36	57	42	49	28	33
30 - 34 jaar	32	26	43	28	40	36	55	49
35 - 39 jaar	14	11	16	11	15	12	13	16
≥ 40 jaar	6	4	5	4	4	3	4	3
<i>regio</i>								
Noord-Nederland	11	10	8	10	9	8	9	10
Oost-Nederland	15	16	20	16	24	20	21	20
West-Nederland	54	55	53	57	45	52	48	49
Zuid-Nederland	20	19	19	17	23	20	23	21
<i>aantal inwoners gemeente</i>								
< 20.000	9	5	6	6	5	8	8	8
20.000 - 50.000	26	22	25	23	38	32	39	33
50.001 - 100.000	16	20	18	17	20	20	21	18
100.001 - 150.000	9	10	11	11	12	9	6	10
150.001 - 250.000	15	16	17	16	15	14	12	15
≥ 250.000	26	27	24	27	10	17	14	17
<i>aantal ouders in gezin</i>								
1	26	35	29	39	4	9	3	6
2	74	65	71	62	96	92	97	94
<i>besteedsbaar huishoudinkomen</i>								
< € 15.000	37	45	24	31	3	4	1	1
€ 15.000 - € 20.000	27	30	25	27	4	7	1	2
€ 20.001 - € 30.000	17	16	23	24	26	27	14	16
€ 30.001 - € 40.000	8	4	21	11	36	34	35	37
> € 40.000	11	5	7	7	33	27	49	45
<i>hoogst behaalde opleiding in gezin</i>								
laag	19	28	11	23	4	6	1	2
midden	38	43	29	32	28	37	22	26
hoog	31	19	55	36	64	49	74	69
onbekend	13	10	6	10	5	9	4	4
<i>type woning</i>								
eigen woning	28	14	38	26	80	66	81	78
huurwoning	72	87	62	74	20	34	19	22
<i>stedelijkheid gemeente</i>								
zeer sterk	37	40	38	41	21	28	23	28
sterk	29	32	29	28	26	31	27	29
matig	13	11	8	12	23	16	20	17
weinig	12	12	18	13	21	18	24	20
niet	10	5	7	6	9	7	7	7
<i>geslacht van het kind</i>								
jongen	51	52	56	53	48	52	46	51
meisje	49	49	44	48	52	48	54	49
<i>achtergrond</i>								
Nederlands	55	51	65	59	86	74	88	86
niet-westers	27	35	22	31	5	15	5	7
westers	18	14	13	10	9	12	7	7

Bron: SCP/CBS (Kok'17)

Tabel A.4 Kenmerken van ouders in de (netto) steekproef ten opzichte van ouders in de populatie, ouders van kleuters, naar stratum, 2017 (in procenten)

	stratum 1		stratum 2		stratum 3		stratum 4	
	steekproef (netto)	populatie	steekproef (netto)	populatie	steekproef (netto)	populatie	steekproef (netto)	populatie
<i>leeftijd jongste ouder</i>								
< 30 jaar	24	42	22	42	15	20	5	8
30 - 34 jaar	32	31	31	28	43	42	31	37
35 - 39 jaar	20	16	29	19	34	28	49	41
≥ 40 jaar	23	11	18	11	9	10	14	14
<i>regio</i>								
Noord-Nederland	8	10	16	12	10	9	8	10
Oost-Nederland	27	19	20	18	22	21	20	20
West-Nederland	44	53	43	54	46	50	48	50
Zuid-Nederland	20	18	22	17	22	20	25	20
<i>aantal inwoners gemeente</i>								
< 20.000	8	5	10	6	11	9	7	9
20.000 - 50.000	26	24	28	25	36	35	39	34
50.001 - 100.000	20	20	15	19	23	21	18	20
100.001 - 150.000	10	9	12	11	10	9	10	10
150.001 - 250.000	17	17	20	16	13	12	16	15
≥ 250.000	19	25	14	23	7	14	10	14
<i>aantal ouders in gezin</i>								
1	43	48	61	70	4	10	8	11
2	58	52	39	30	96	90	93	89
<i>besteedsbaar huishoudinkomen</i>								
< € 15.000	b	70	40	50	4	8	b	2
€ 15.000 - € 20.000	b	19	40	33	15	17	b	5
€ 20.001 - € 30.000	b	6	12	11	43	45	b	40
€ 30.001 - € 40.000	b	1	4	3	28	20	b	33
> € 40.000	b	3	4	2	11	10	b	19
<i>hoogst behaalde opleiding in gezin</i>								
laag	17	34	13	21	2	7	3	3
midden	47	44	48	51	37	37	22	24
hoog	30	14	34	22	55	45	69	68
onbekend	6	8	6	6	6	11	6	6
<i>type woning</i>								
eigen woning	20	13	32	17	90	76	93	87
huurwoning	80	87	68	83	10	24	7	13
<i>stedelijkheid gemeente</i>								
zeer sterk	30	37	28	35	20	23	24	24
sterk	33	33	33	32	31	32	27	32
matig	15	13	11	14	16	17	20	17
weinig	15	12	20	14	24	20	24	20
niet	7	5	8	5	9	8	4	7
<i>geslacht van het kind</i>								
jongen	49	52	49	50	48	51	53	51
meisje	51	48	51	50	52	49	48	49
<i>achtergrond</i>								
Nederlands	64	50	72	59	83	75	86	84
niet-westers	24	37	17	29	10	16	8	8
westers	13	13	12	12	7	10	7	8

b Deze informatie wordt hier niet gepresenteerd vanwege het onthullingsrisico van de identiteit van de onderzochte personen.

Bron: SCP/CBS (Kok'17)

Datarepresentativiteit: gezinnen in een kwetsbare situatie

Zoals we hiervoor constateerden, is de respons het laagst uitgevallen in de kwetsbare groepen/gezinnen met een laag inkomen, en dan met name in de groepen die geen opvang gebruiken: 13% voor de ouders van baby's en 11% voor de ouders van kleuters (zie ook tabel A.2). Het is niet verassend dat het juist de kwetsbare ouders zijn die weinig hebben deelgenomen aan het onderzoek. Over het algemeen zijn kwetsbare gezinnen moeilijk te bereiken met kwantitatief onderzoek (Stoop 2005; Feijten et al. 2017).

Een lage respons vergroot de kans op selectiviteit en afwijkingen van de populatie. Verschillen tussen de steekproef en de populatie lijken inderdaad groter voor de strata met kwetsbare gezinnen dan voor de andere strata (zie tabellen A.3 en A.4). In de kwetsbare groepen zijn met name de jonge ouders (jonger dan 30 jaar) ondervertegenwoordigd, en dat geldt ook voor de gezinnen met een lagere opleiding, voor de lagere inkomens en voor mensen met een niet-westerse migratieachtergrond. Op andere kenmerken lijken de groepen met kwetsbare gezinnen in de steekproef meer op de populatie, bijvoorbeeld waar het gaat om de stedelijkheid en de grootte van de gemeenten waarin zij wonen, en ook de verdeling over de regio's.

Omdat de responspercentages met name bij de kwetsbare groepen erg laag zijn en de respons hier ook selectief lijkt, is het op basis van de gegevens in dit onderzoek niet mogelijk om uitspraken over kwetsbare ouders te doen die met een bekende marge van onzekerheid zijn te generaliseren naar alle kwetsbare ouders in Nederland. In de beschrijvende analyses van hoofdstuk 7, waarin de kwetsbare ouders centraal staan, wegen we dan ook niet en doen we enkel uitspraken over de deelnemers aan ons onderzoek.

Bijlage B Een vergelijking van de percepties en ervaringen in 2013 en 2017, behorend bij hoofdstuk 4

Achtergrond

In 2013 is het Krimp in de Kinderopvang-onderzoek (KiK) uitgevoerd. Het doel van dit onderzoek verschilde van het doel van het huidige onderzoek, maar doordat we de opzet van het onderzoek op het KiK-onderzoek hebben laten aansluiten en een aantal vragen herhaald hebben, is het mogelijk om na te gaan of percepties van kinderopvang tussen 2013 en 2017 veranderd zijn. We kijken dan naar percepties van *betalbaarheid* en percepties van *kwaliteit*. Helaas zijn er in het KiK-onderzoek geen vragen over de *toegankelijkheid* van formele opvang gesteld. Daarom kunnen we weinig zeggen over eventuele verschillen tussen 2013 en 2017 in de percepties van deze dimensie van opvang.

Conclusies over eventuele verschillen tussen 2013 en 2017 dienen met de nodige voorzichtigheid te worden getrokken, om verschillende redenen. Allereerst zijn de vragenlijsten niet volledig vergelijkbaar. Respondenten hebben in 2017 bij veel stellingen expliciet de mogelijkheid gekregen 'weet niet' te antwoorden, en dat is een belangrijk verschil met 2013. Ook is de volgorde van stellingen in 2013 anders dan in 2017, en andere stellingen zijn toegevoegd en weggehaald. En verder is in 2013, maar niet in 2017, aan de deelnemers gevraagd of de moeder de vragenlijst kon invullen.

In 2017 lijken ouders positiever over betaalbaarheid dan in 2013

Over de hele linie lijken ouders in 2017 positiever over de betaalbaarheid van opvang te denken dan in 2013. In 2017 zegt vier op de tien ouders van baby's respectievelijk de helft van de ouders van kleuters het eens te zijn met de stelling dat de kinderopvang 'bijna niet meer te betalen' is (tabel B.1). In 2013 lag dit aandeel voor beide groepen duidelijk hoger. Verder is in 2017 bijna vier op de tien ouders van baby's en bijna de helft van de ouders van kleuters het eens met de stelling dat 'je als ouders niet weet waar je aan toe bent' ten aanzien van de hoogte van de kinderopvangtoeslag; ook deze aandelen lager hoger in 2013. Daarmee lijken ouders in 2017 ook iets minder negatief te denken over de (in)stabiliteit van de kinderopvangtoeslag dan vier jaar eerder.

Tabel B.1 Percepties van de betaalbaarheid van formele kinderopvang, ouders van baby's en kleuters, 2013 en 2017 (in procenten)^a

	ouders van baby's		ouders van kleuters	
	2013	2017	2013	2017
<i>kinderopvang is tegenwoordig bijna niet meer te betalen</i>				
(helemaal) mee eens	83	42	77	50
(helemaal) mee oneens / neutraal	17	39	23	37
weet niet ^b		19		13
<i>je weet als ouder niet waar je aan toe bent. De kinderopvangtoeslag kan zo weer lager of hoger worden</i>				
(helemaal) mee eens	67	38	73	48
(helemaal) mee oneens / neutraal	33	28	27	29
weet niet ^b		34		23

a Deze stellingen zijn voorgelegd aan ouders die wel en geen gebruik maken van kinderopvang

(N_{baby's, 2013} = 1168; N_{baby's, 2017} = 899; N_{kleuters, 2013} = 1010; N_{kleuters, 2017} = 930).

b Een aparte 'weet niet' categorie is alleen in 2017 aan ouders voorgelegd. Om deze reden zijn verschillen tussen 2013 en 2017 niet getoetst.

Bron: SCP/CBS (Kik'13, Kok'17), gewogen gegevens

Niet of nauwelijks verschillen in percepties over kwaliteit

De ouders in 2017 hebben ongeveer hetzelfde geantwoord op vragen en stellingen die gaan over de kwaliteit van opvang; de verschillen die er zijn, lijken zeer klein. Zo is het aandeel ouders dat het eens is met de stelling dat kinderopvang goed is voor baby's respectievelijk peuters nagenoeg gelijk in 2013 en in 2017 (tabel B.2). Hetzelfde geldt voor de stelling dat buitenschoolse opvang goed is voor schoolgaande kinderen. Ook het aandeel ouders dat het eens is met de stelling dat de kwaliteit is verbeterd, is in 2017 ongeveer even groot als in 2013.

Tabel B.2 Percepties van de kwaliteit van formele kinderopvang, ouders van baby's en kleuters, 2013 en 2017 (in procenten)^a

	ouders van baby's		ouders van kleuters	
	2013	2017	2013	2017
<i>het is goed voor baby's (van 0 of 1 jaar) als ze een aantal dagen per week naar een kinderdagverblijf gaan</i>				
(helemaal) mee eens	46	49		
(helemaal) mee oneens / neutraal	54	45		
weet niet ^b		6		
<i>het is goed voor peuters (van 2 of 3 jaar) als ze een aantal dagen per week naar een kinderdagverblijf gaan</i>				
(helemaal) mee eens	82	81		
(helemaal) mee oneens / neutraal	18	15		
weet niet ^b		4		
<i>het is goed voor schoolgaande kinderen (van 4 of 9 jaar) als ze een aantal dagen per week naar de buitenschoolse opvang gaan</i>				
(helemaal) mee eens			38	34
(helemaal) mee oneens / neutraal			62	56
weet niet ^b				10
<i>de kwaliteit van kinderopvang is de afgelopen twee jaar verbeterd</i>				
(helemaal) mee eens	14	11	21	21
(helemaal) mee oneens / neutraal	86	15	79	38
weet niet ^b		74		41

a Deze stellingen zijn voorgelegd aan ouders die wel en geen gebruik maken van kinderopvang (N_{baby's, 2013} = 1168; N_{baby's, 2017} = 899; N_{kleuters, 2013} = 1010; N_{kleuters, 2017} = 930).

b Een aparte 'weet niet' categorie is alleen in 2017 aan ouders voorgelegd. Om deze reden zijn verschillen tussen 2013 en 2017 niet getoetst.

Bron: SCP/CBS (Kik'13, Kok'17), gewogen gegevens

Net als in 2017 is ook in 2013 aan gebruikers van opvang gevraagd de kwaliteit van de eigen opvang uit te drukken in een rapportcijfer. Ouders van baby's waren zowel in 2013 als in 2017 zeer positief: gemiddeld ruim een 8 (tabel B.3). Het cijfer dat de ouders in 2017 gaven, was zelfs nog iets hoger dan in 2013. Net als in 2017 lag het gemiddelde cijfer over de bso (kleuters) iets lager dan voor de kinderdagopvang (baby's), maar nog steeds ruim voldoende: namelijk een ruime 7,5. Het cijfer dat ouders van kleuters gaven voor de kwaliteit was in 2013 en 2017 bijna gelijk.

Tabel B.3 Oordeel over de kwaliteit van eigen kinderopvang, ouders van baby's en kleuters, 2013 en 2017 (gemiddeld cijfer (van 0-10) / aandeel (in procenten))^a

	ouders van baby's		ouders van kleuters	
	2013	2017	2013	2017
gemiddelde cijfer (0-10)	8,03	8,27	7,75	7,72
aandeel ouders dat een voldoende geeft (6,0 of hoger)	98	100	97	98
aandeel ouders dat 8,0 of hoger geeft	74	79	61	57

a Statistisch significante verschillen ($p < 0,05$) tussen 2013 en 2017 zijn vet gedrukt. Gevraagd is het oordeel uit te drukken in een cijfer van 0 tot 10, waarbij een 0 staat voor 'heel slecht' en een 10 voor 'uitstekend'. Deze vraag is alleen voorgelegd aan ouders die gebruik maken van kinderopvang (N_{baby's, 2013} = 678; N_{baby's, 2017} = 674; N_{kleuters, 2013} = 470; N_{kleuters, 2017} = 578). In 2017 is expliciet aangegeven dat ouders ook halve cijfers konden invullen.

Bron: SCP/CBS (Kik'13, Kok'17), gewogen gegevens

Bijlage C Tabellen behorend bij hoofdstuk 5

Tabel C.1 Zelf gerapporteerde redenen van ouders voor gebruik, ouders van baby's en kleuters, 2017 (in procenten)^a

	ouders van baby's	ouders van kleuters
ik denk dat het goed is dat mijn kind hier met andere kinderen kan spelen	81	51
ik denk dat het goed is dat mijn kind hier spelenderwijs kan leren	69	31
de opvang stelt me in staat om meer te werken	67	69
hierdoor kan ik mijn werk goed combineren met de zorg voor mijn kinderen	63	62
het was niet mogelijk om de opvang op een andere manier te regelen	19	27
anders	6	8

a Meerdere antwoorden mogelijk. Deze vraag is alleen voorgelegd aan ouders die gebruik maken van kinderopvang (baby's: N = 689; kleuters: N = 610).

Bron: SCP/CBS (Kok'17), gewogen gegevens

Tabel C.2 Zelf gerapporteerde redenen van ouders voor *niet*-gebruik, geordend naar frequentie, ouders van baby's en kleuters, 2017 (in procenten)^a

	ouders van baby's	ouders van kleuters
ik (en mijn partner) willen zelf thuis zijn bij ons kind	46	44
ik en/of mijn partner werkt niet	45	29
ik vind de opvang te duur	42	34
anders	32	35
ik vind het niet prettig als mensen die ik niet ken voor mijn kind zorgen	18	5
ik en/of mijn partner kan flexibel werken	16	18
ik ben niet tevreden over de kwaliteit van opvang	7	3
de opvanguren sluiten niet aan op mijn / onze werkuren	6	10
ik ben bang dat ik later veel geld terug moet betalen	6	7
ik denk dat mijn kind in de opvang niet voldoende begeleiding krijgt	6	1
ik vind het ingewikkeld de opvang aan te passen als mijn situatie verandert	4	2
er is geen kinderdagverblijf / buitenschoolse opvang of gastouder in de buurt	2	1

a Meerdere antwoorden mogelijk. Deze vraag is alleen voorgelegd aan ouders die geen gebruik maken van kinderopvang (baby's: N = 211; kleuters: N = 578).

Bron: SCP/CBS (Kok'17), gewogen gegevens

Tabel C.3 Aandeel ouders dat aangeeft in nieuwe situatie wel gebruik te maken van opvang, ouders van baby's en kleuters, 2017 (in procenten)^a

	ouders van baby's		ouders van kleuters	
	zeker wel	waarschijnlijk wel	zeker wel	waarschijnlijk wel
als het kind ouder is	23	44	6	26
als de kinderopvang minder zou kosten dan nu het geval is	17	34	15	31
als ouder en/of partner (meer) uren zou gaan werken	13	50	16	48
als er meer aandacht voor de ontwikkeling voor kinderen zou zijn	12	28	16	25
als de opvanguren (beter) zouden passen bij de werktijden	9	30	16	24
als de leidsters beter opgeleid zouden zijn en meer ervaring zouden hebben	5	30	9	28
als er meer leidsters per groep zouden zijn	6	31	4	31

a Deze vraag is alleen voorgelegd aan ouders die geen gebruik maken van kinderopvang (baby's: N = 211; kleuters: N = 322).

Bron: SCP/CBS (Kok'17), gewogen gegevens

Tabel C.4 De voorspelde kans van verschillende combinaties van opvang en werk en de rol van percepties, ouders van baby's en kleuters, 2017 (marginale effecten gebaseerd op een multinomiaal regressiemodel^a, gewogen, N = 1657)

	situatie 1 moeder werkt niet/geen opvang	situatie 2 moeder werkt 24 uur of minder/ informele opvang	situatie 3 moeder werkt 24 uur of minder/ formele opvang	situatie 4 moeder werkt meer dan 24 uur/informele opvang	situatie 5 moeder werkt meer dan 24 uur/formele opvang
vader (moeder = ref.)	0,03	0,01	-0,02	0,01	-0,03
alleenstaand (samen = ref.)	-0,01	-0,04	-0,06	-0,02	0,13*
kleuter (baby = ref.)	0	0,02	-0,07**	0,09***	-0,04
Opleidingsniveau: laag (ref.)					
middelbaar	-0,01	0,05	-0,06	0	0,02
hoog	0,01	0,02	-0,12	0	0,09
stedelijkheid	-0,00***	0	0	0,00*	0,00***
herkomst: westers (ref.)					
niet-westers	0,18***	-0,07**	-0,12***	-0,08***	0,09
stelling moeder thuis ^b	0,03	0,02*	0	-0,03**	-0,02
stelling vrije tijd ^c	0,03	-0,01	0	-0,02	0
stelling zelfstandigheid ^d	-0,03	-0,01	-0,05*	0,03*	0,05*
betaalbaarheid: meest negatief (ref.)					
negatief	-0,08	0,06	0,05	-0,05	0,01
positief	0	0,03	0,04	-0,10***	0,04
meest positief	-0,08	0,03	0,09*	-0,10**	0,06
weet niet	-0,01	0,05	-0,05	-0,09*	0,1
toegankelijkheid: ingewikkeld (ref.)					
niet ingewikkeld	-0,06	0	0,01	0,07**	-0,02
weet niet	0,08	0,03	-0,13**	0,11*	-0,1
toegankelijkheid: niet genoeg plekken (ref.)					
genoeg plekken	0	-0,07*	-0,02	0,06*	0,03
weet niet	0,04	-0,02	0,1	0,01	-0,14*
0					0
kwaliteit: meest negatie (ref.)					
negatief	-0,05	0,02	0	-0,06	0,09*
negatief	-0,13**	-0,03	0,02	-0,06	0,19***
positief	-0,04	-0,10**	0,05	-0,12**	0,22***
meest positief	-0,16***	-0,06	0,27*	-0,05	
weet niet	0,01	0,01*	-0,02*	0,01*	-0,01
totale aantal weet-niets	0	-0,07*	-0,02	0,06*	0,03

* p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001.

- a De volgende vijf combinaties zijn geschat: (1) situatie waarin moeder niet werkt en er geen opvang is; (2) situatie waarin moeder 24 uur of minder per week werkt, en er (alleen) gebruik wordt gemaakt van informele opvang; (3) situatie waarin moeder 24 uur of minder werkt, en er (alleen of in combinatie met informele opvang) gebruik wordt gemaakt van formele opvang; (4) situatie waarin moeder meer dan 24 uur werkt, en er alleen informele opvang is; (5) situatie waarin moeder meer dan 24 uur werkt, en er (alleen of in combinatie met informele opvang) gebruik wordt gemaakt van formele opvang.
- b Mate waarin de respondent het eens is met de stelling "Een moeder hoort de eerste jaren zoveel mogelijk bij haar kind te zijn" (1 = helemaal niet mee eens tot 5 = helemaal mee eens).
- c Mate waarin de respondent het eens is met stelling "Werk zou altijd op de eerste plaats moeten komen, zelfs als dat minder vrije tijd betekent" (1 = helemaal niet mee eens tot 5 = helemaal mee eens).
- d Mate waarin de respondent het eens is met stelling "Het is belangrijk om financieel op eigen benen te staan" (1 = helemaal niet mee eens tot 5 = helemaal mee eens).

Bron: SCP/CBS (Kok'17), gewogen gegevens

Bijlage D Aanvullende informatie bij hoofdstuk 6

Stellingen die de ervaringen met betrekking tot de toegankelijkheid en kwaliteit van opvang meten.

- Het is ingewikkeld om mijn kind(eren) binnen de openingstijden te brengen (bv. omdat u of uw partner daardoor later naar uw werk kan dan u zou willen).
- Het is ingewikkeld om mijn kind(eren) binnen de openingstijden te halen (bv. omdat u of uw partner daardoor eerder van het werk moet vertrekken dan u zou willen).
- Ik vind het brengen en halen van mijn kind(eren) stressvol.
- Mijn partner en ik hebben soms onenigheid over wie mijn kind/onze kinderen brengt of haalt.

- Medewerkers weten goed hoe het met mijn kind gaat.
- Het is duidelijk bij wie ik terecht kan met vragen over mijn kind.
- De ruimtes en het speelgoed zijn schoon.
- De medewerkers zijn goed opgeleid.
- De medewerkers spreken goed Nederlands.
- Er is een vast dagritme.
- De medewerkers wisselen vaak (bv doordat hun contract afloopt).
- Mijn kind gaat graag naar de bso.
- Mijn kind verveelt zich op de bso.
- Mijn kind vindt de bso soms te druk.

De vijf antwoordcategorieën lopen van 'helemaal mee eens' tot 'helemaal mee oneens'. Daarnaast hadden ouders de mogelijkheid om 'weet ik niet/niet van toepassing' te antwoorden.

Bijlage E Tabellen behorend bij hoofdstuk 7

Tabel E.1 Model 3: de voorspelde kans van kwetsbaarheid voor verschillende combinaties van opvang en werk, en de rol van percepties en restricties, aangevuld met restricties ten aanzien van de werksituatie (marginale effecten gebaseerd op een multinomiaal regressiemodel, alleen werkenden; N = 1.416)

	situatie 1 moeder werkt niet/geen opvang	situatie 2 moeder werkt 24 uur of minder/ informele opvang	situatie 3 moeder werkt 24 uur of minder/ formele opvang	situatie 4 moeder werkt meer dan 24 uur/informele opvang	situatie 5 moeder werkt meer dan 24 uur/formele opvang
niet-kwetsbaar (ref.) kwetsbaar	0,27***	-0,03	-0,11*	-0,09***	-0,03
baby's (ref.) kleuters	0,00	0,07**	-0,09**	0,11***	-0,10**
percepties / ervaringen betaalbaarheid					
meest negatief (ref.) negatief	-0,01	0,04	0,04	-0,09*	0,03
positief	-0,01	-0,01	0,02	-0,11**	0,10*
meest positief	-0,01	-0,03	0,07	-0,11**	0,08
weet niet	0,02	0,10	-0,09	-0,08	0,05
percepties / ervaringen kwaliteit					
meest negatief (ref.) negatief	-0,01	-0,02	0,01	-0,09*	0,12*
positief	-0,04	-0,12**	0,03	-0,12***	0,26***
meest positief	0,02	-0,18***	0,04	-0,17***	0,32***
weet niet	-0,04	-0,09	0,18	-0,05	-0,00
percepties / ervaringen toegankelijkheid					
aanvragen is ingewikkeld (ref.) aanvragen is niet-ingewikkeld / neutraal	-0,09*	0,01	0,04	0,05*	-0,00
weet niet	0,02	0,10	-0,15**	0,17**	-0,14
genoeg plekken					
niet mee eens / neutraal	0,02	-0,08*	-0,03	0,06*	0,03
weet niet	0,09*	0,04	0,00	0,07	-0,20***
restricties					
mentale gezondheid/stress ^b	0,05	0,01	-0,02	0,10***	-0,04

* p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001.

a De volgende vijf combinaties zijn geschat: (1) situatie waarin moeder niet werkt en er geen opvang is; (2) situatie waarin moeder 24 uur of minder per week werkt, en er (alleen) gebruik wordt gemaakt van informele opvang; (3) situatie waarin moeder 24 uur of minder werkt, en er (alleen of in combinatie met informele opvang) gebruik wordt gemaakt van formele opvang; (4) situatie waarin moeder meer dan 24 uur werkt, en er alleen informele opvang is; (5) situatie waarin moeder meer dan 24 uur werkt, en er (alleen of in combinatie met informele opvang) gebruik wordt gemaakt van formele opvang.

b Op een schaal van 1-5.

Bron: SCP/CBS (Kok'17), gewogen gegevens

Tabel E.2 Model 4: de voorspelde kans van kwetsbaarheid voor verschillende combinaties van opvang en werk, en de rol van percepties en restricties, aangevuld met restricties ten aanzien van de werksituatie (marginale effecten gebaseerd op een multinomiaal regressiemodel, alleen werkenden; N = 1.416)

	situatie 1 moeder werkt niet/geen opvang	situatie 2 moeder werkt 24 uur of minder/ informele opvang	situatie 3 moeder werkt 24 uur of minder/ formele opvang	situatie 4 moeder werkt meer dan 24 uur/informele opvang	situatie 5 moeder werkt meer dan 24 uur/formele opvang
niet-kwetsbaar (ref.)					
kwetsbaar	0,28***	-0,05	-0,12**	-0,09***	-0,02
baby's (ref.)					
kleuters	0,00	0,08***	-0,07*	0,09***	-0,10**
percepties / ervaringen betaalbaarheid meest negatief (ref.)					
negatief	-0,01	0,03	0,03	-0,09*	0,03
positief	0,00	-0,00	0,01	-0,10**	0,09
meest positief	0,02	-0,01	0,06	-0,11**	0,08
weet niet	0,03	0,12	-0,10	-0,09*	0,04
percepties / ervaringen kwaliteit meest negatief (ref.)					
negatief	0,01	-0,01	0,01	-0,11**	0,12*
positief	-0,04	-0,12**	0,03	-0,13***	0,27***
meest positief	0,01	-0,18***	0,05	-0,18***	0,32***
weet niet	-0,06	-0,08	0,20	-0,06	0,00
percepties / ervaringen toegankelijkheid aanvragen is ingewikkeld (ref.)					
aanvragen is niet-ingewikkeld / neutraal	-0,09*	0,01	0,03	0,06**	-0,01
weet niet	0,03	0,09	-0,14**	0,17***	-0,15
genoeg plekken (ref.)					
niet mee eens / neutraal	0,03	-0,08**	-0,03	0,06*	0,03
weet niet	0,09*	0,03	-0,01	0,08	-0,19***
restricties					
mentale gezondheid / stress ^b	0,05	0,02	-0,03	0,10***	-0,04
vast werk (ref.)					
tijdelijk werk	0,01	0,06	0,01	-0,04	-0,03
werkt binnen kantoortijden (ref.)					
werkt regelmatig buiten kantoortijden	0,01	-0,05	-0,06	0,07**	0,03
werkt niet in diensten (ref.)					
werkt in diensten	-0,04	0,06	-0,03	0,02	-0,01
flexibiliteit werktijden ^b	0,01*	-0,02	-0,02	0,01	0,02

* p < 0,05; ** p < 0,01; *** p < 0,001.

- a De volgende vijf combinaties zijn geschat: (1) situatie waarin moeder niet werkt en er geen opvang is; (2) situatie waarin moeder 24 uur of minder per week werkt, en er (alleen) gebruik wordt gemaakt van informele opvang; (3) situatie waarin moeder 24 uur of minder werkt, en er (alleen of in combinatie met informele opvang) gebruik wordt gemaakt van formele opvang; (4) situatie waarin moeder meer dan 24 uur werkt, en er alleen informele opvang is; (5) situatie waarin moeder meer dan 24 uur werkt, en er (alleen of in combinatie met informele opvang) gebruik wordt gemaakt van formele opvang. Aanvullende analyses gebruik makend van de zogenoemde khb-methode (zie Karlson en Holm 2011) laten zien dat geen sprake is van een statistisch significant verschil in de coëfficiënt van kwetsbaarheid tussen model 3 en 4.
- b Op een schaal van 1-5.

Bron: SCP/CBS (Kok'17), gewogen gegevens